

SZIMPÓZIUM

A SOMORJAI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG KÖZÉPKORI TEMPLOMÁNAK
RÉGÉSZETI KUTATÁSÁIRÓL ÉS ÉPÍTÉSZETTÖRTÉNETI KÜLÖNLEGESSÉGEIRŐL

SYMPÓZIUM

SYMPÓZIUM VÝSLEDKOV VÝSKUMOV VYKONANÝCH
V STREDOVEKOM KOSTOLE V MESTE ŠAMORÍN

A TEMPLOM KÜLSŐ FELÚJÍTÁSÁT TÁMOGATTA:
Magyarország Kormánya
és Magyarország Emberi Erőforrások Minisztériuma,
Balog Zoltán miniszter.

OBNOVU KOSTOLA PODPORILI:
Vláda Maďarskej Republiky
a Ministerstvo Ľudských Zdrojov,
Balog Zoltán, minister.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTÉRIUMA

A SZIMPÓZIUMOT TÁMOGATTA
SYMPÓZIUM PODPOROVAL

S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Az alkalom Szlovákia Kulturális
Minisztériumának
támogatásával valósul meg.

A somorjai református templom helyén már a XI. századot megelőzően is állt egy kis kápolna, amit a XI. századtól a XX. századig folyamatosan bővítették. Az épület fejlesztését a XVI. századig Szent István király, III. Béla király, Zsigmond császár, Mátyás király, II. Ulászló király, Nagy Lajos király támogatták. A reformáció hatására a XVI. század közepén Somorja városa átadja közös használatra a német ajkú evangélikusoknak és a magyar ajkú reformátusoknak. Véglegesen 1789-ben kerül a református gyülekezet tulajdonába, amikor a gyülekezet 2000 rajnai aranyforintért megveszi az épületet.

Na mieste šamorínskeho kostola reformovanej cirkvi sa už aj pred XI. storočím nachádzala kaplnka, ktorú od XI. do XX. storočia postupne rozširovali. Postupné vylepšovanie budovy až do XVI. storočia podporovali maďarský kráľ sv. Štefan, kráľ Bela III., cisár Žigmund, kráľ Matej, kráľ Vladislav II., kráľ Ľudovít Veľký. Vplyvom reformácie v polovici XVI. storočia odovzdalo mesto Šamorín objekt do spoločného užívania nemecky hovoriacim evanjelikom a maďarsky hovoriacim kalvinistom. Do vlastníctva reformovanej cirkvi sa dostáva v roku 1789, keď budovu cirkevný zbor odkúpi za 2000 rýnskych zlatých forintov.

A TEMPLOM KÜLSŐ FELÚJÍTÁSÁT TÁMOGATTA:
Magyarország Kormánya
és Magyarország Emberi Erőforrások Minisztériuma,
Balog Zoltán miniszter.

OBNOVU KOSTOLA PODPORILI:
Vláda Maďarskej Republiky
a Ministerstvo Ľudských Zdrojov,
Balog Zoltán, minister.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

A SZIMPÓZIUMOT TÁMOGATTA / SYMPOZIUM PODPORILOV

Somorjai Református Egyházközség
www.srek.sk

A régészeti kutatások igazolták, hogy már a kora-középkorban kiemelkedő szakrális jelentőséggel bírt az épület, és nagyban hozzájárult a település fejlődéséhez. A leletek alapján megállapítást nyert, hogy a templom 1521-ig minimum 12 átépítési fázison esett át. A legkorábbi lelet egy román kori oltár alapja, ami a mai szentély alatt található, amit a XI. századtól folyamatosan bővítettek.

Archeológické výskumy preukázali, že budova mala už v ranom stredoveku veľmi dôležitý sakrálny význam. Na základe vykopávkov bolo zistené, že kostol prešiel do roku 1521 najmenej 12 fázami rekonštrukcií. Najstarším nálezom sú základy oltára z románskej doby, ktoré sa nachádzajú pod dnešnou svätyňou, postupne rozširovanou od XI. storočia.

Výskum reformovaného kostola v Šamoríne (okr. DS) v roku 2014

Mesto "Villa Sancta Maria" prvýkrát listiny spomínajú v roku 1237. V priestore mesta sa nachádzala aj osada Okoly, ktorá zanikla okolo roku 1274. Ďalšie pomenovanie pochádza z roku 1278: Zentmária. Z tohto pomenovania možno odvodiť aj dnešné meno Šamorín-Somorja. Zobrazenie Panny Márie sa objavuje aj v symboloch mesta. Osídlenie, a jeho pomenovanie predpokladá existenciu kostola, ktorý dal meno aj mestu. V roku 1405 Šamorín od kráľa Žigmunda Luxemburského dostalo privilégium kráľovského mesta. Na konci 14. storočia sa stalo centrom obchodu Zitného ostrova.

Kostol (dnes) reformovanej cirkvi bol postavený v románskom štýle, ale bližšie údaje o jeho začiatkoch nie sú známe. V roku 1237/38, nakoľko kostol bol vysvätený pre Pannu Máriu a podľa neho bolo pomenované aj mesto. Neskororománske prvky sa prejavujú s ranogotickými, ako to naznačuje aj polygonálny presbytérium (gotika) so štrbinovými oknami (románsky sloh). Kostol bol viackrát prestavaný v 14.-16. stor.

Nové výskumy:

- 2014, architektonicko-historický výskum
Mgr. Ing. arch. Andrej Botek, PhD.;
Ing. arch. Pavol Pauliny, PhD.;
Ing. arch. Robert Erdélyi; Ing. arch. Barbora Vachová - doterajšie predpokladaná najstaršia fáza, datovaná do 13. stor. je iba základom nových výskumov interpretovaný ako fáza IVb a V. Po predbežnom vyhodnotení architektonických sonni autori predpokladajú do roku 1521 12 stavebných fáz

- archeologický výskumom (Mgr. P. Nagy, Mgr. E. Dúrkovičová AM-SNM) bol odkrytý podoba staršieho kostola: časti dvoch apsid v sondě 1, 4 a 6 a dve krátke úseky múru v sondě 12 a 9 (pravdepodobne aj zvyšky vo východnom profile s 10)

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

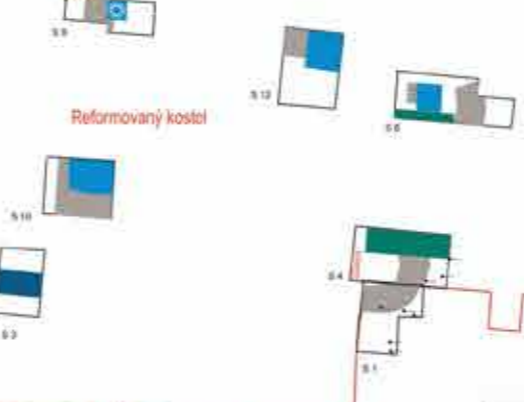
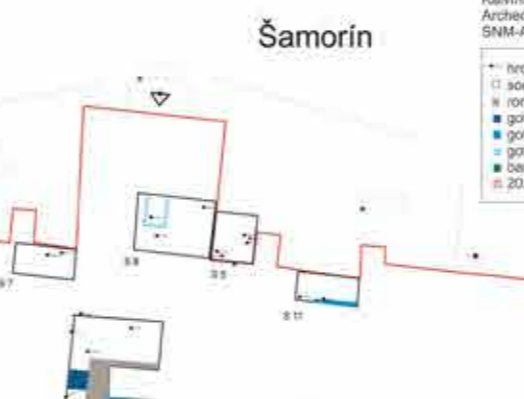
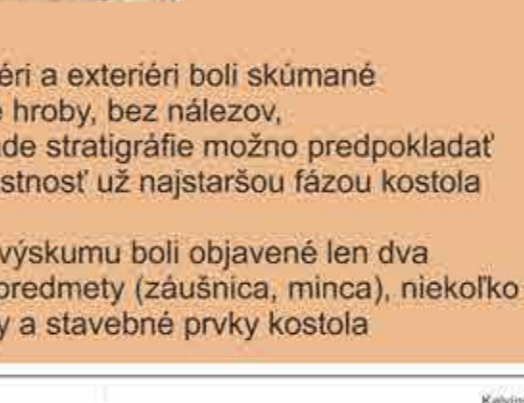
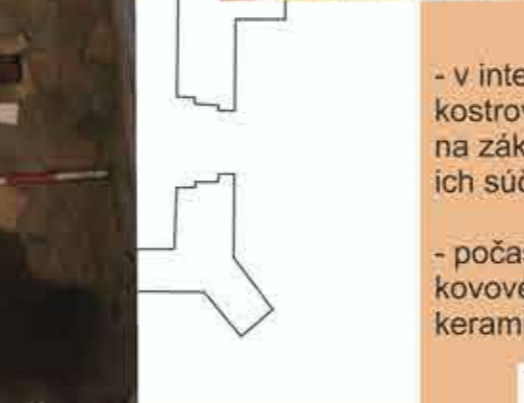
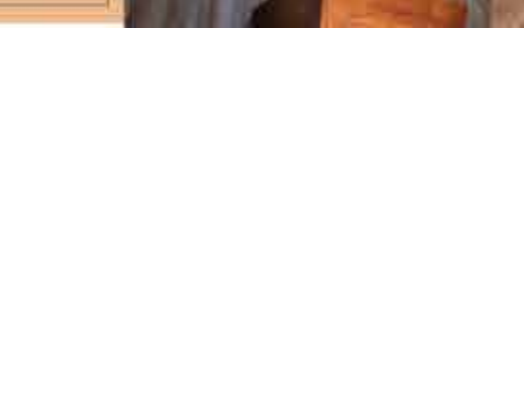
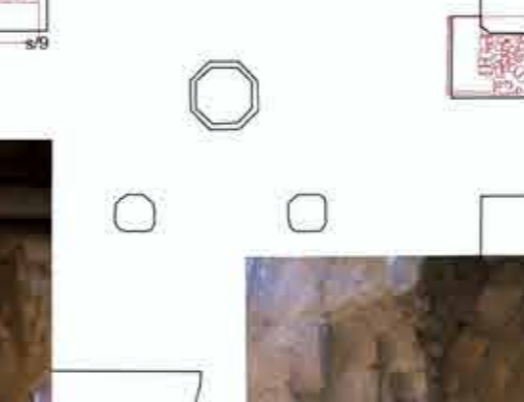
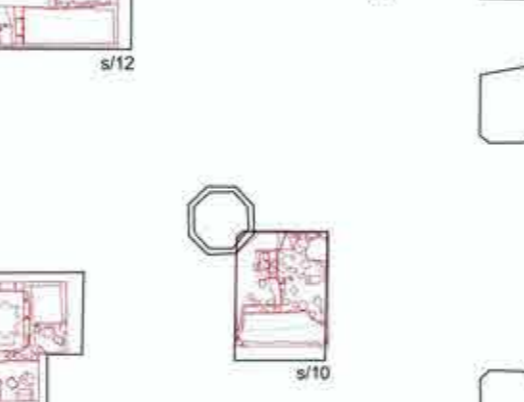
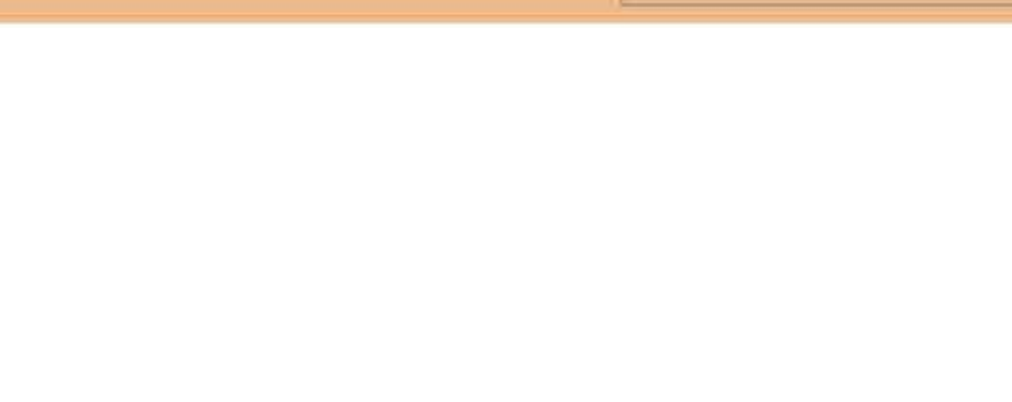
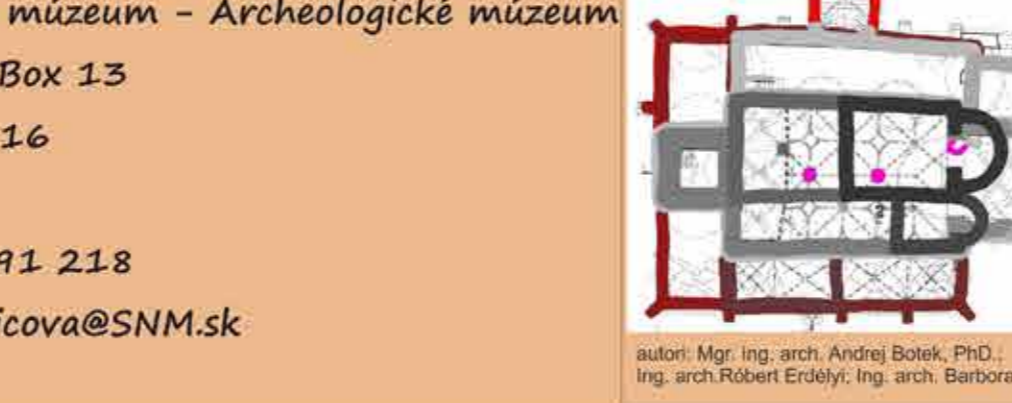
sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

sonda 12: základy oltára z románskej doby

Mgr. Eva Dúrkovičová
kustód, archeológ
Slovenské národné múzeum - Archeologické múzeum
Žitková č. 12, P.O.Box 13
81006 Bratislava 16

Tel.: +421 2 204 91 218
mailto: eva.durkovicova@SNM.sk
www.snm.sk

Stredoveká fáza stavebného vývoja
ref. kostola v Šamoríne
(archeologické výskumy)

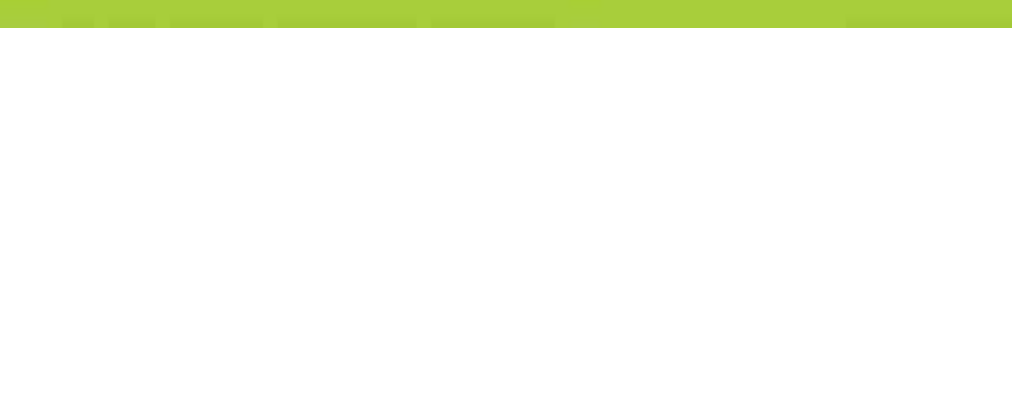
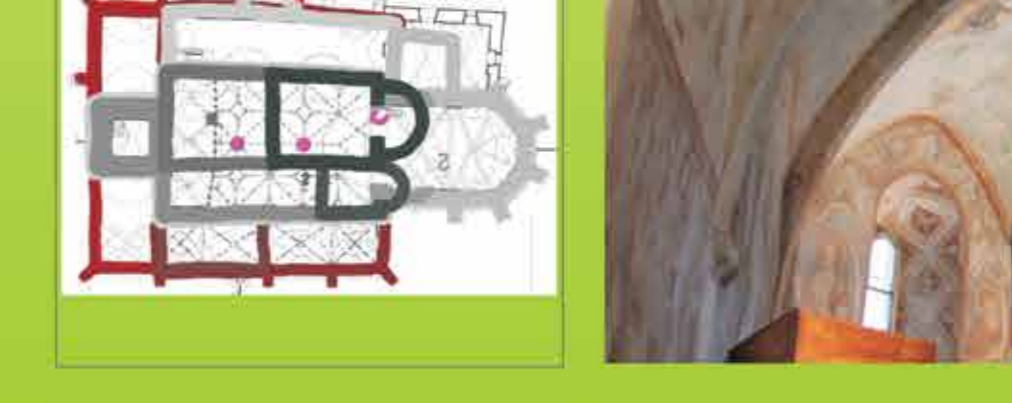
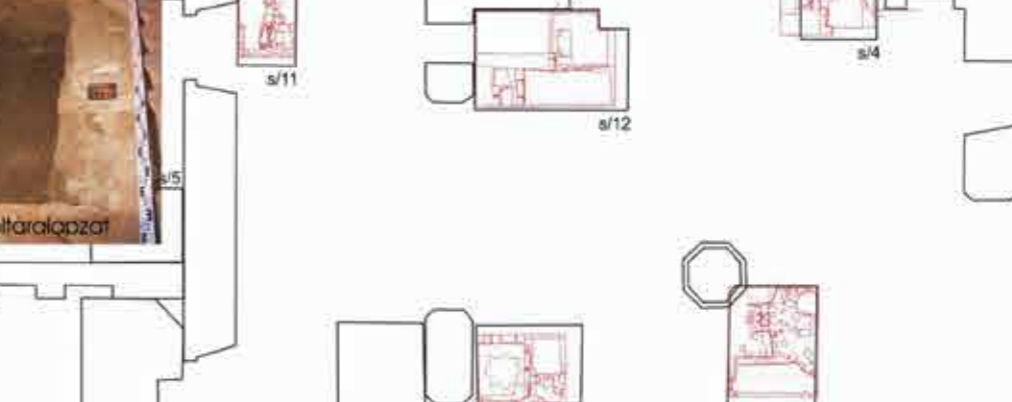
autor: Mgr. Ing. arch. Andrej Botek, PhD.;
Ing. arch. Pavol Pauliny, PhD.; Ing. arch. Robert Erdélyi; Ing. arch. Barbora Vachová

A somorjai református templom régészeti kutatása 2014-ben (Dunaszerdahelyi járás, Szlovákia)

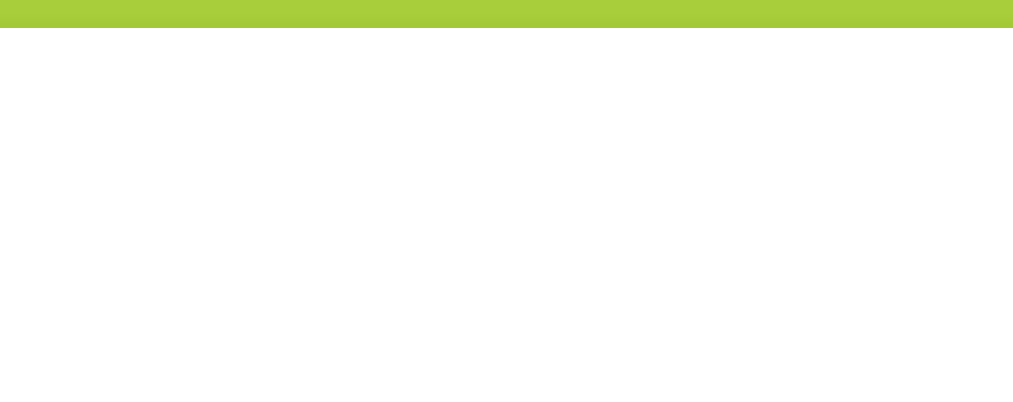
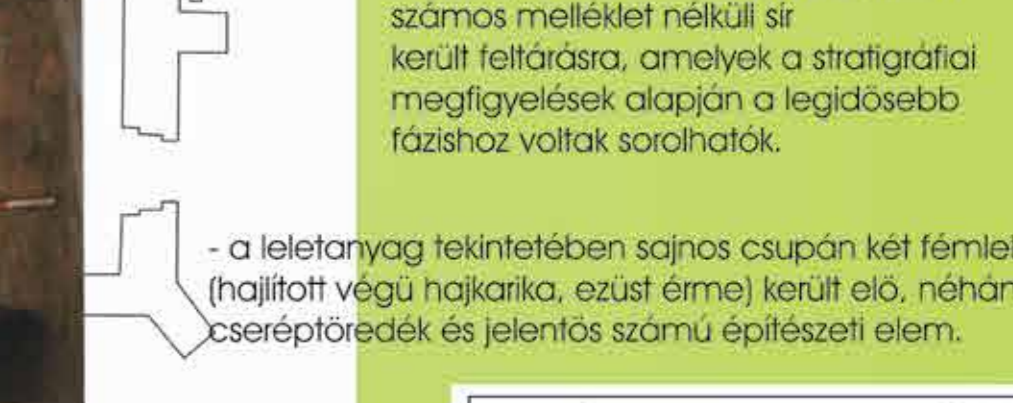

"Villa Sancta Maria" városát első ízben 1237-ben említik az oklevelek. A város térségében helyezkedett el egykor egy Okoly nevű település, amely 1274-ig állt fenn. A város kora, Zentmária megnevezése 1278 körül volt használatos. Ebből a névből vezethető le a város mai neve. Szűz Mária ábrázolása a város jelképeként is jelen volt. Maga a település léte és megnevezése egyben arra utal, hogy a szóban forgó templom már ebben az időszakban állt, hisz nevet adott a városnak. Šamorja, mint az kezdetű 1405-ben kapott szabad királyi város címet Luxemburgi Zsigmondtól. A 14. század végén Csallóköz kereskedelmi központjává vált.

Újabb kutatási eredmények:
- 2014: Mgr. Ing. arch. Andrej Botek, PhD.;
Ing. arch. Pavol Pauliny, PhD.;
Ing. arch. Robert Erdélyi; Ing. arch. Barbora Vachová - építéstörténeti kutatás, az eddig feltételezett legidősebb 13. századi fázis az új kutatások alapján feltehetően a IVb és V. fázisoktól értékelhető, az előzetes kiértékelések nyomán 1521-ig a templomnak legalább 12 építészeti fázisa rekonstruálható

A (mai) református templom román stílusban épült, de építésére vonatkozó pontos adatokkal nem rendelkezünk. Mivel a templom Szűz Mária tiszteletére lett felszentelve, s egyben a város elnevezése hozzá kapcsolható, minden bizonnyal 1237/1238-ban már állt. A késő román és a kora gotika elemeinek összekapcsolódását tükrözi például a román ablak és a gotikus polygonális presbitérium megléte. A 14.-16. század során a tempomot több alkalommal átépítették.

- 2014: Mgr. Peter Nagy,
Mgr. Dúrkovič Éva - régészeti kutatás,
feltárásra került egy az eddig feltételezettől
idősebb templom részlete, amelyet két
falszakasz (1, 4, 6 szonda) és két rövidebb
falszakasz (12, 9. szonda) képvisel (valamint
a 10. szonda) annak egy töredéke).

Az építéstörténeti kutatás alapján vizualizált
fázisok jelölései: I-III a fázisokig

A TEMPLOM KÜLSŐ FELJÁRTÁSÁT TÁMOGATTA:
Magyarország Kormánya
és Magyarország Emberi Erőforrások Minisztériuma,
Balog Zoltán miniszter.

OBNOVU KOSTOLA PODPORILI:
Vláda Maďarskej Republiky
a Ministerstvo Ľudských Zdrojov,
Balog Zoltán, minisťer.

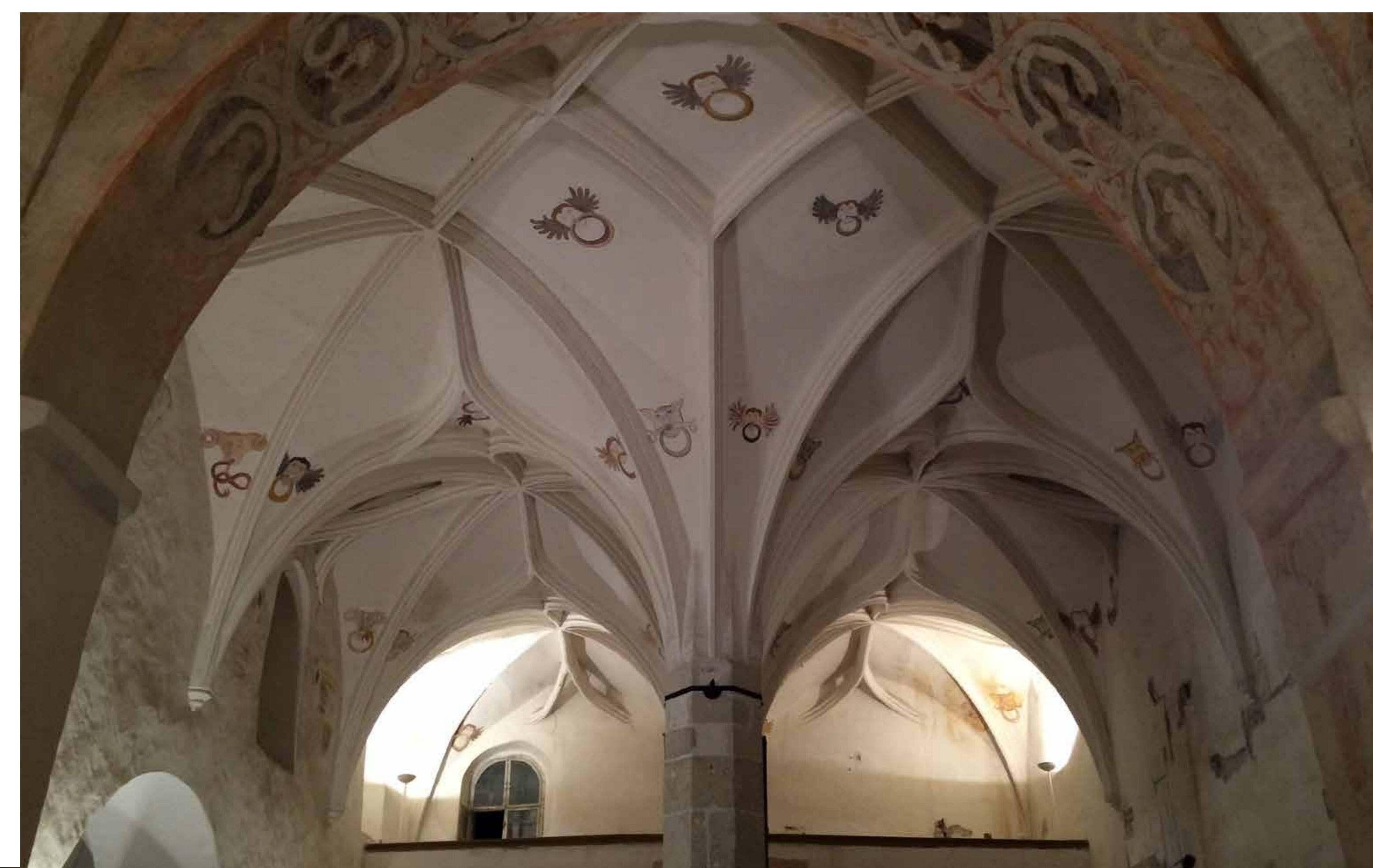
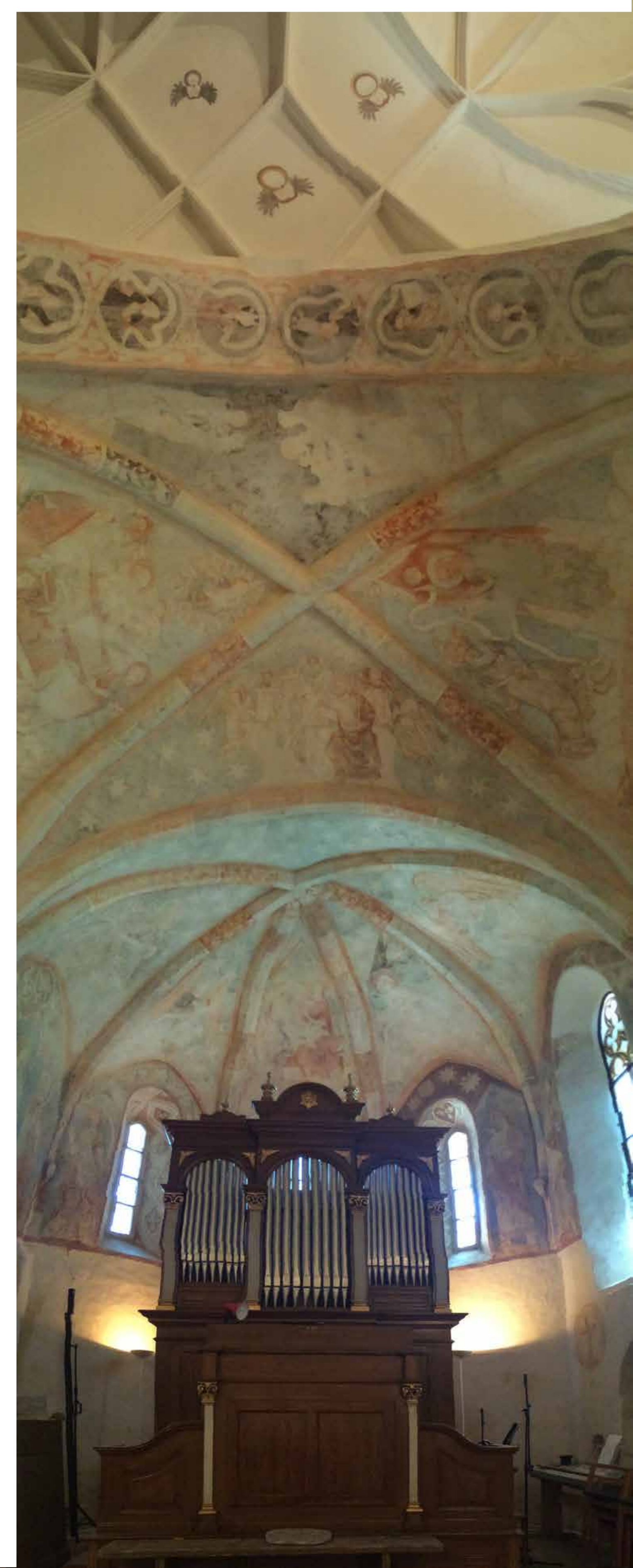
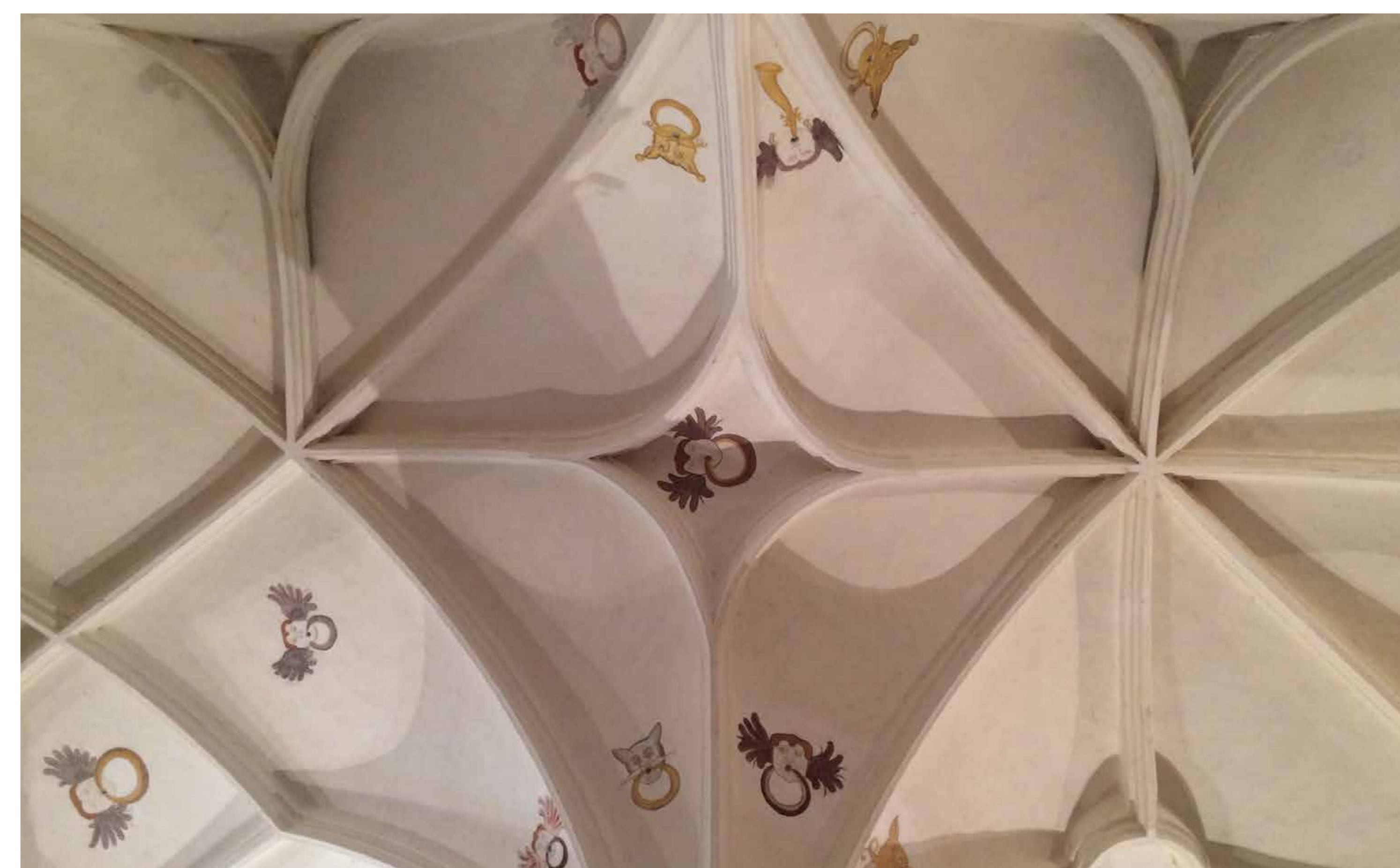
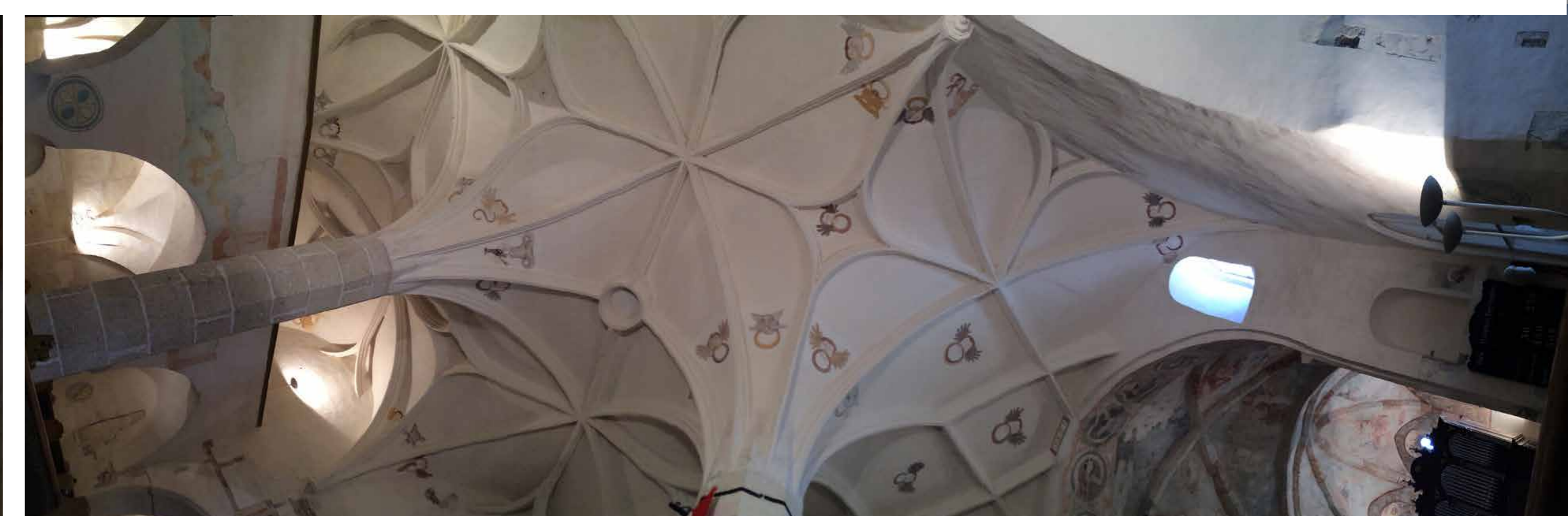
A SZIMPÓZIUMOT TÁMOGATTA / SYMPOZIUM PODPOROVAL
S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
Az alkalom Szlovákia Kulturális
Minisztériumának
támogatásával valósul meg.

Somorjai Református Egyházközség
www.srek.sk

A főhajó "repülő-bordás" mennyezetét II. Ulászló király készítette a Prágai Hradsin mintájára a XV. század végén. Statikai szerepe mellett kiemelkedő esztétikai és akusztikai jelentőséggel is bír. Az ívek között található ábrázolások 1521-ben kerültek felfestésre, amelyet a főhajó déli oldalfalán található német nyelvű felirat is hitelesít.

„Volné rebrá“ stropu hlavnej lode objektu dal vyhotoviť koncom XV. storočia kráľ Vladislav II. podľa vzoru kostola na pražských Hradčanoch. Okrem statického významu má aj mimoriadny estetický a akustický vplyv. Vyobrazenia, ktoré sa medzi oblúkmi nachádzajú, boli namalované v roku 1521, čo dosvedčuje aj nápis v nemeckom jazyku na južnej bočnej stene hlavnej lode objektu.

A TEMPLUM KÜLSŐ FELÚJÍTÁSÁT TÁMOGATTA:
Magyarország Kormánya
és Magyarország Emberi Erőforrások Minisztériuma,
Balog Zoltán miniszter.

OBNOVU KOSTOLA PODPORILI:
Vláda Maďarskej Republiky
a Ministerstvo Ľudských Zdrojov,
Balog Zoltán, minister.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

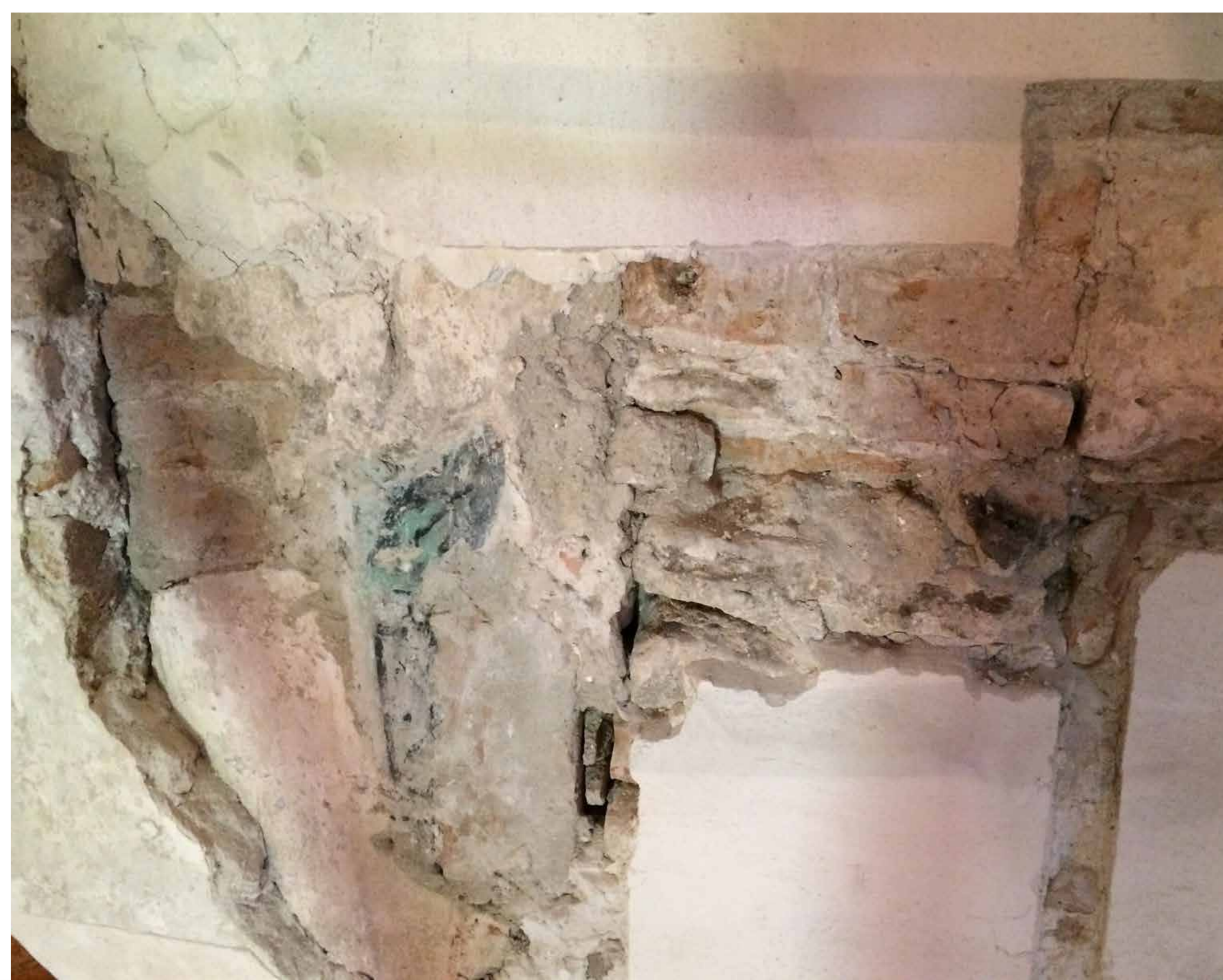
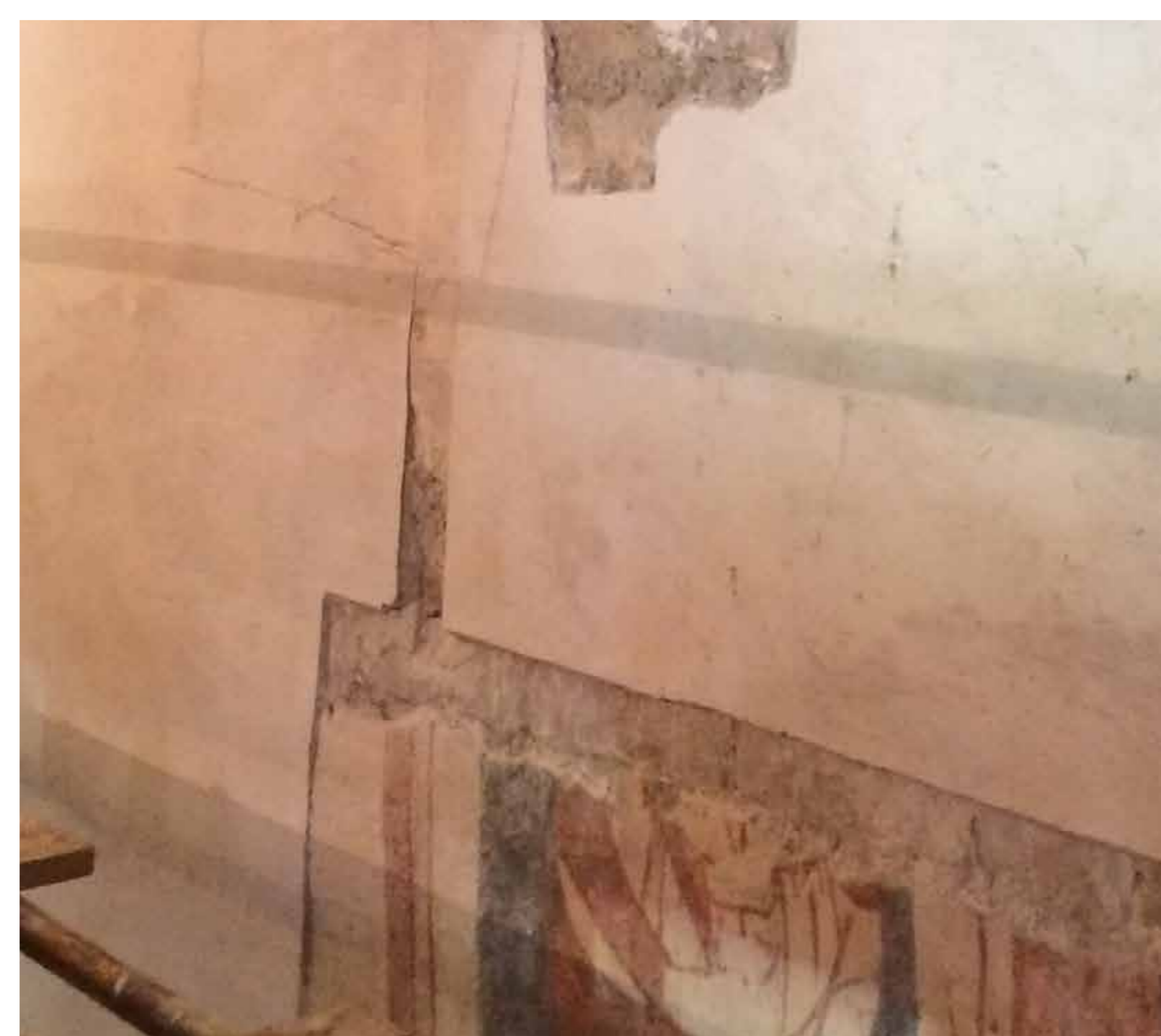
A SZIMPÓZIUMOT TÁMOGATTA / SYMPOZIUM PODPOROVAL

Somorjai Református Egyházközség
www.srek.sk

A templom főhajójának festészeti ábrázolásai nagyrészt ma is feltáratlanok. A művészettörténeti kutatások megállapították, hogy több díszített réteg található a mai vakolat alatt, amelyek közül a legkorábbi festészeti lelet XI. századi. A feltárasukat és a restaurálásukat nagyban nehezíti a fölöttük lévő vastag meszes vakolat-réteg.

Veľká časť maliarských diel v hlavnej lodi kostola je aj dodnes nepreskúmaná. Pri umeleckohistorických výskumoch bolo zistené, že pod dnešnou omietkou sa nachádza viacero ozdobných vrstiev, z ktorých najskoršie maliarske dielo pochádza z XI. storočia. Prieskumné a reštaurátorské práce do značnej miery sťažuje hrubá vrstva vápnitej omietky, ktorá ich pokrýva.

A TEMPLOM KÜLSŐ FELÚJÍTÁSÁT TÁMOGATTA:
Magyarország Kormánya
és Magyarország Emberi Erőforrások Minisztériuma,
Balog Zoltán miniszter.

OBNOVU KOSTOLA PODPORILI:
Vláda Maďarskej Republiky
a Ministerstvo Ľudských Zdrojov,
Balog Zoltán, minister.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

A SZIMPÓZIUMOT TÁMOGATTA / SYMPOZIUM PODPOROVAL

S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

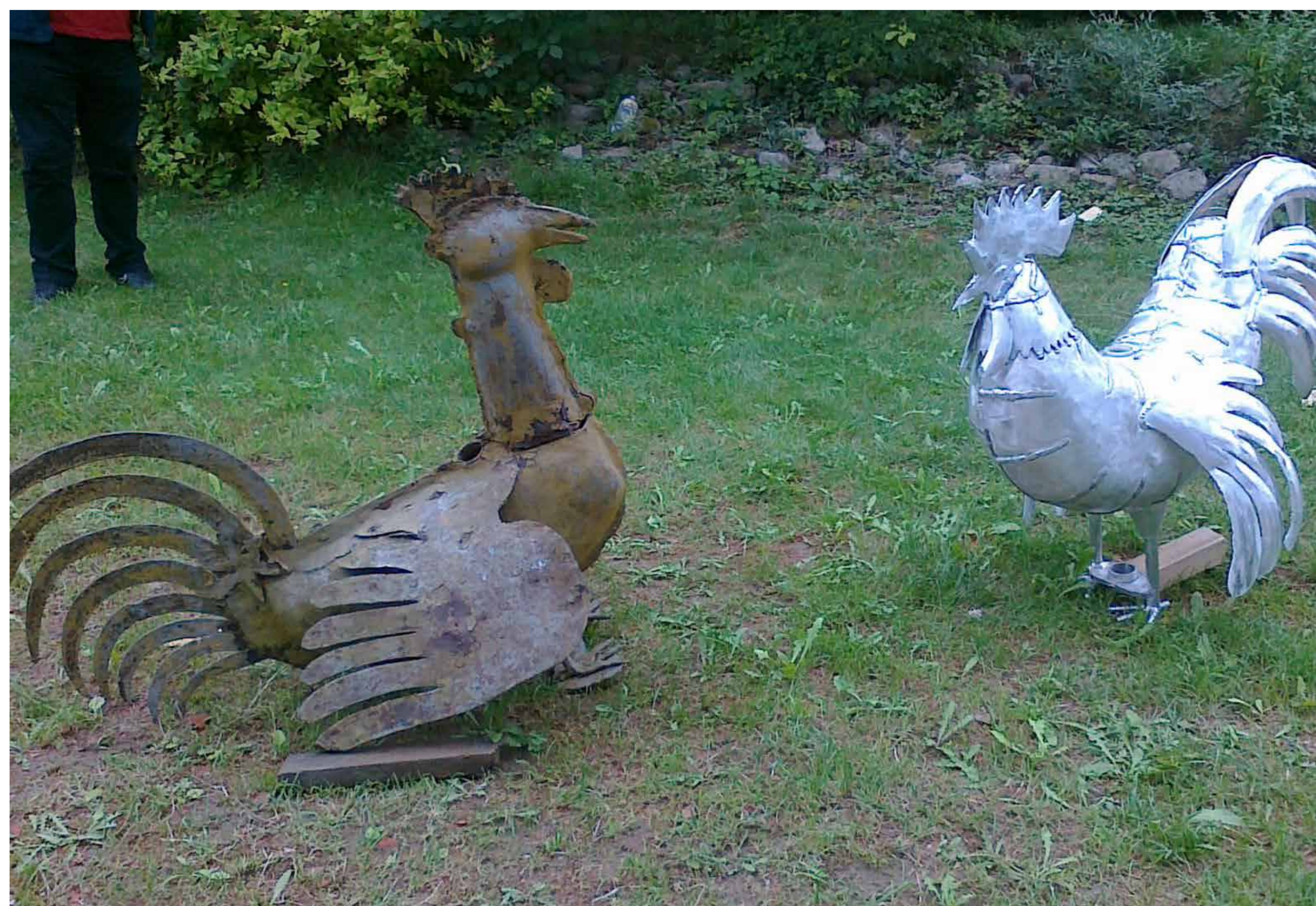
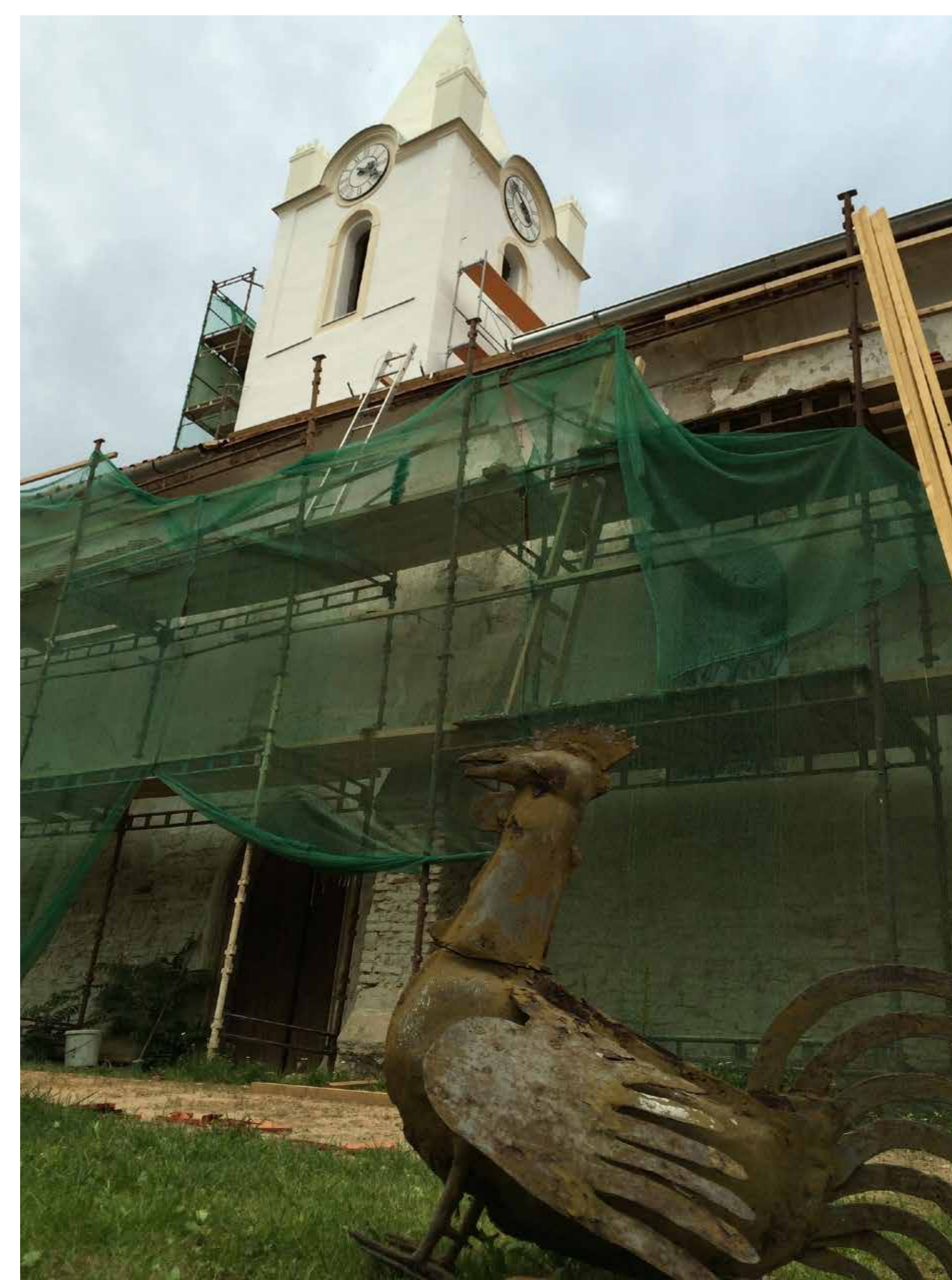
Az alkalom Sávóvicsa Kulturális
Minisztériumának
támogatásával voltosí meg.

Somorjai Református Egyházközség
www.srek.sk

A torony csúcsára feltehetően 1803-ban került először református szimbólum, a kakas. Az első kakast 1870 körül kellett javítani, amikor is egy óraszerkezet került a toronyba, és az óramű tengelyére szerelték. Ennek köszönhetően a kakast az óraszerkezet mozgatta. 1955-ben újult meg utoljára, amikor a korrózió miatt kiegészítették a szárnyait. Az új kakas 2014. augusztus 14-én került a torony csúcsára.

Na vrchol veže sa po prvý krát dostal protestantský symbol, kohút pravdepodobne v roku 1803. Prvého kohúta bolo potrebné v roku 1870 opraviť, keď do veže namontovali hodiny a napojili ho na os hodinového stroja. Vďaka tomu bol pohyb kohúta ovládaný hodinovým mechanizmom. V roku 1955 ho vynovili posledný raz, keď mu vymenili skorodované časti krídla za nové. Nový kohút bol na vrchol veže osadený 14. augusta 2014.

A TEMPLOM KÜLSŐ FELÚJÍTÁSÁT TÁMOGATTA:
Magyarország Kormánya
és Magyarország Emberi Erőforrások Minisztériuma,
Balog Zoltán miniszter.

OBNOVU KOSTOLA PODPORILI:
Vláda Maďarskej Republiky
a Ministerstvo Ľudských Zdrojov,
Balog Zoltán, minister.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

A SZIMPÓZIUMOT TÁMOGATTA / SYMPOZIUM PODPOROVAL

Somorjai Református Egyházközség
www.srek.sk

A templom felújítási munkálatainak a legnagyobb kihívását a nedvesség távoltartása, valamint az épület falainak a szárítása jelentette. A Baráth Benjámín, a Somorjai Református Egyházközség építési- és szervezési gondnoka által kifejlesztett rendszer mindkét feladatot képes ellátni: az esővizet elvezeti, és folyamatos szellőzést biztosít a falak számára.

Najväčšou výzvou pri obnove kostola bolo odstraňovanie vlhkosti, ako aj vysušanie múrov budovy. Systém vyvinutý Benjamínom Baráthom, správcom šamorínskej reformovanej cirkvi pre stavebníctvo a organizačné práce pokrýva obe tieto úlohy: odvádza dažďové vody, a zabezpečí neustále prevetrávanie múrov.

A TEMPLOM KÜLSŐ FELÚJÍTÁSÁT TÁMOGATTA:
Magyarország Kormánya
és Magyarország Emberi Erőforrások Minisztériuma,
Balog Zoltán miniszter.

OBNOVU KOSTOLA PODPORILI:
Vláda Maďarskej Republiky
a Ministerstvo Ľudských Zdrojov,
Balog Zoltán, minister.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

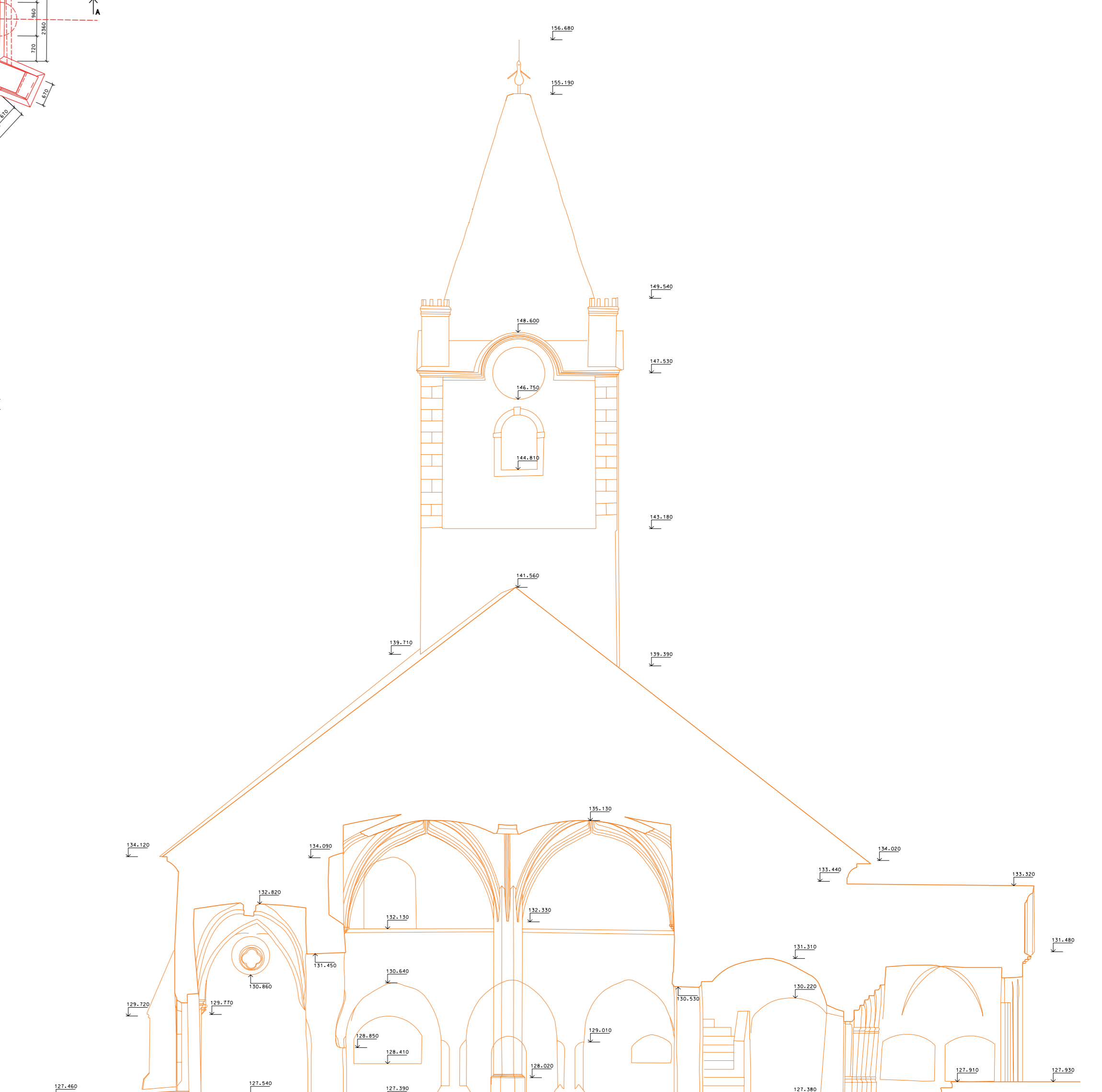
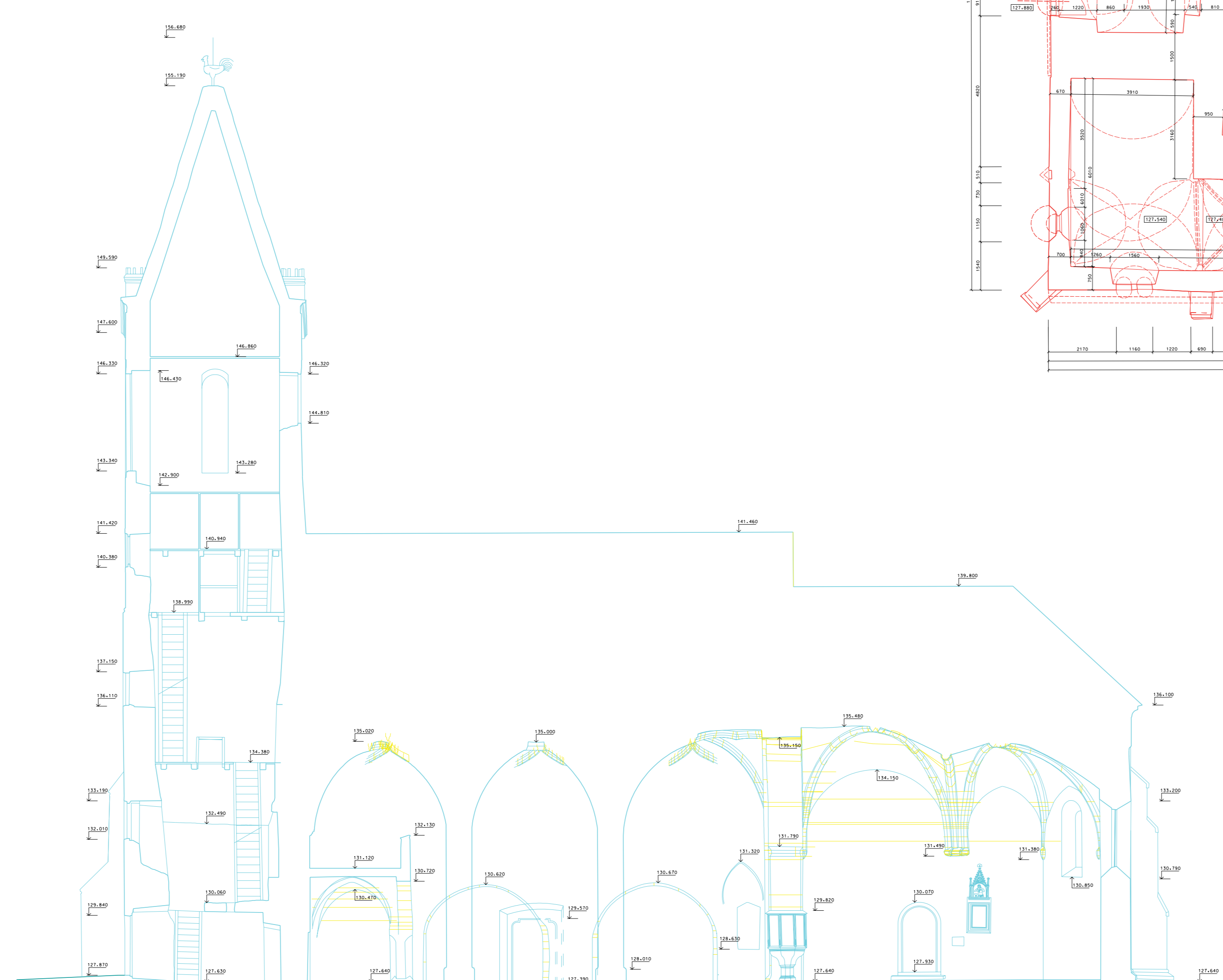
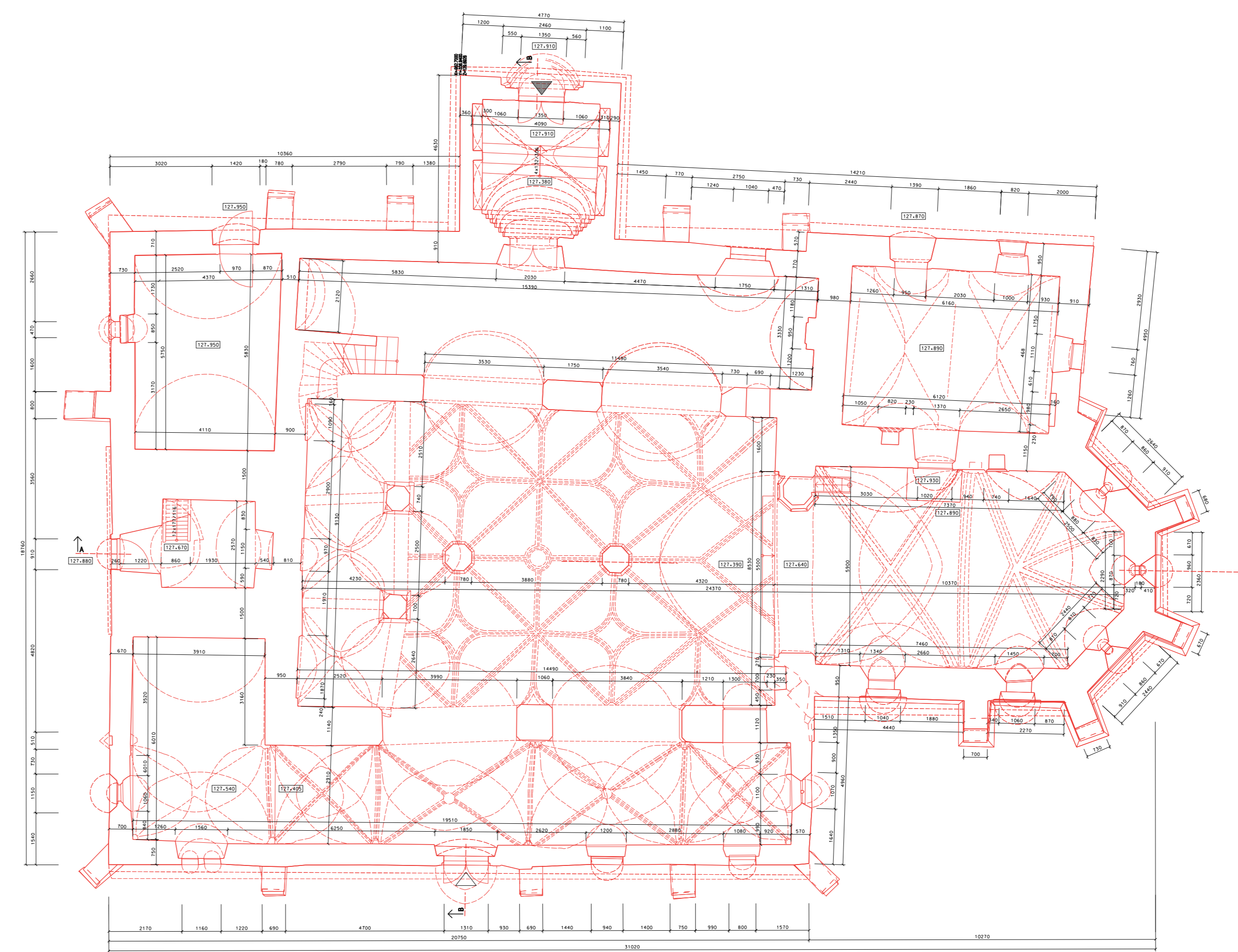
A SZIMPÓZIUMOT TÁMOGATTA / SYMPOZIUM PODPOROVAL

Somorjai Református Egyházközség
www.srek.sk

Az épület alaprajzi adatai megerősítik azt a nézetet, miszerint a templom egyszerre látott el szakrális és stratégiai funkciókat. A torony jelenlegi állapotában a XIII. század óta áll. A torony tetején található süveg egészen a csúcsáig téglából épült, valamint az épület föld alatti részei is téglából készültek.

Pôdorysné údajy budovy potvrdzujú názor, podľa ktorého kostol súčasne plnil sakrálne i strategické funkcie. Veža získala svoju súčasnú podobu v XIII. storočí. Uzáver veže je postavený až po jej vrchol z tehál, a z tehál sú vystavané aj podzemné časti budovy.

A TEMPLOM KÜLSŐ FELÚJÍTÁSÁT TÁMOGATTA:
Magyarország Kormánya
és Magyarország Emberi Erőforrások Minisztériuma,
Balog Zoltán miniszter.

OBNOVU KOSTOLA PODPORILI:
Vláda Maďarskej Republiky
a Ministerstvo Ľudských Zdrojov,
Balog Zoltán, minister.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

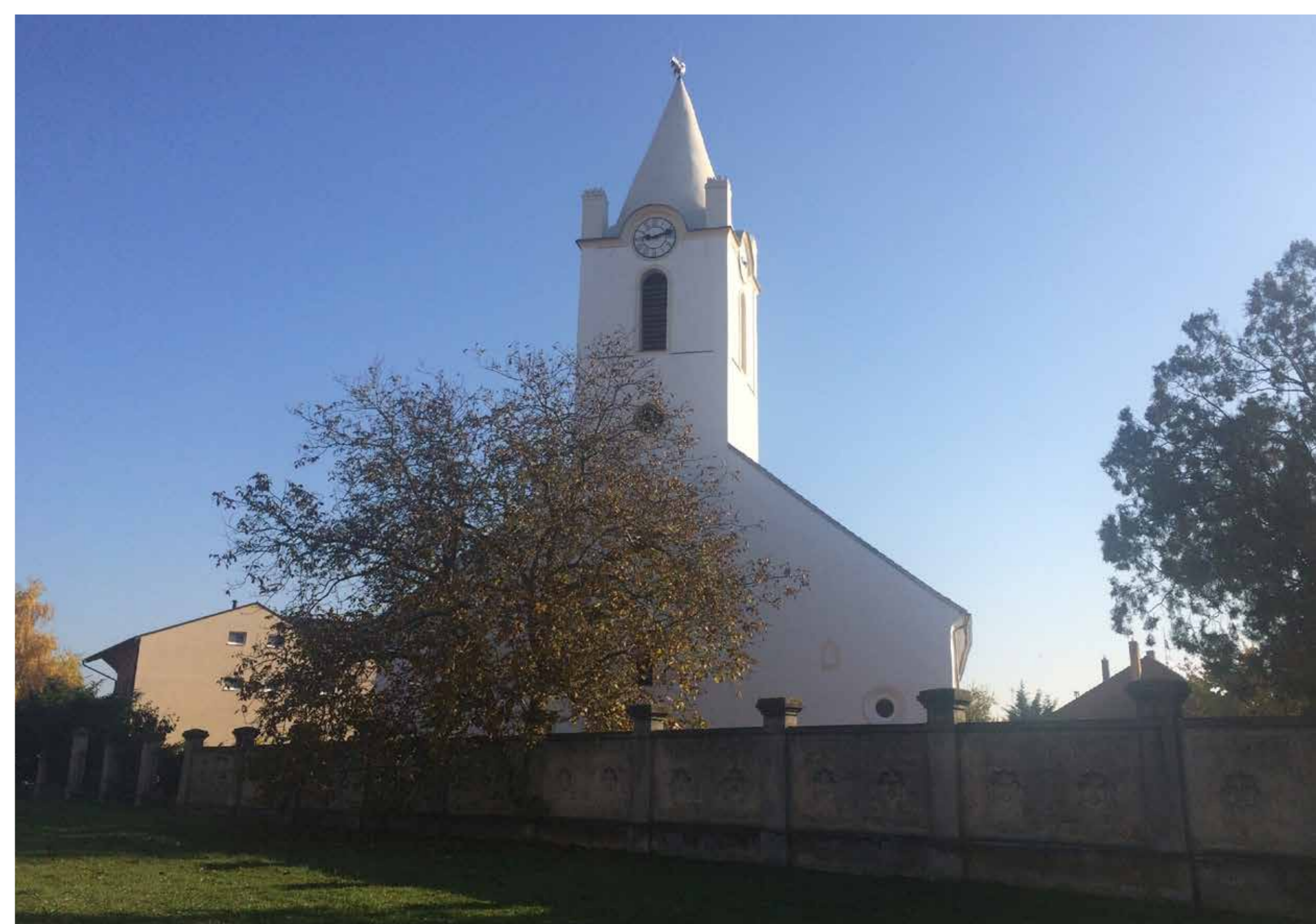
A SZIMPÓZIUMOT TÁMOGATTA / SYMPOZIUM PODPOROVAĽ

Somorjai Református Egyházközség
www.srek.sk

A felújítási munkálatok 2014 májusában kezdődtek. Az átfogó régészeti és művészettörténeti kutatásoknak köszönhetően kerültek felszínre azok a külső jegyek, amelyeket a restaurátorok kiemelésre javasolta. Ennek köszönhetően építészeti megoldásokkal váltak láthatóvá azok a jellegzetességek, amelyek magukon hordozzák az egyes korok stílusát.

Rekonštrukčné práce boli zahájené v máji 2014. Vďaka komplexným archeologickým a umeleckohistorickým výskumom sa dostali na povrch tie vonkajšie znaky, ktoré reštaurátori považovali za pozoruhodné. Vďaka tomu sa pomocou stavebnotechnických riešení zviditeľnili tie charakteristické črty, ktoré svedčia o štýle jednotlivých historických období.

A TEMPLOM KÜLSŐ FELÚJÍTÁSÁT TÁMOGATTA:
Magyarország Kormánya
és Magyarország Emberi Erőforrások Minisztériuma,
Balog Zoltán miniszter.

OBNOVU KOSTOLA PODPORILI:
Vláda Maďarskej Republiky
a Ministerstvo Ľudských Zdrojov,
Balog Zoltán, minister.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

A SZIMPÓZIUMOT TÁMOGATTA / SYMPOZIUM PODPOROVAL

S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Az alkalom Salóvákia Kulturális
Minisztériumának
támogatásával voltosí meg.

Somorjai Református Egyházközség
www.srek.sk

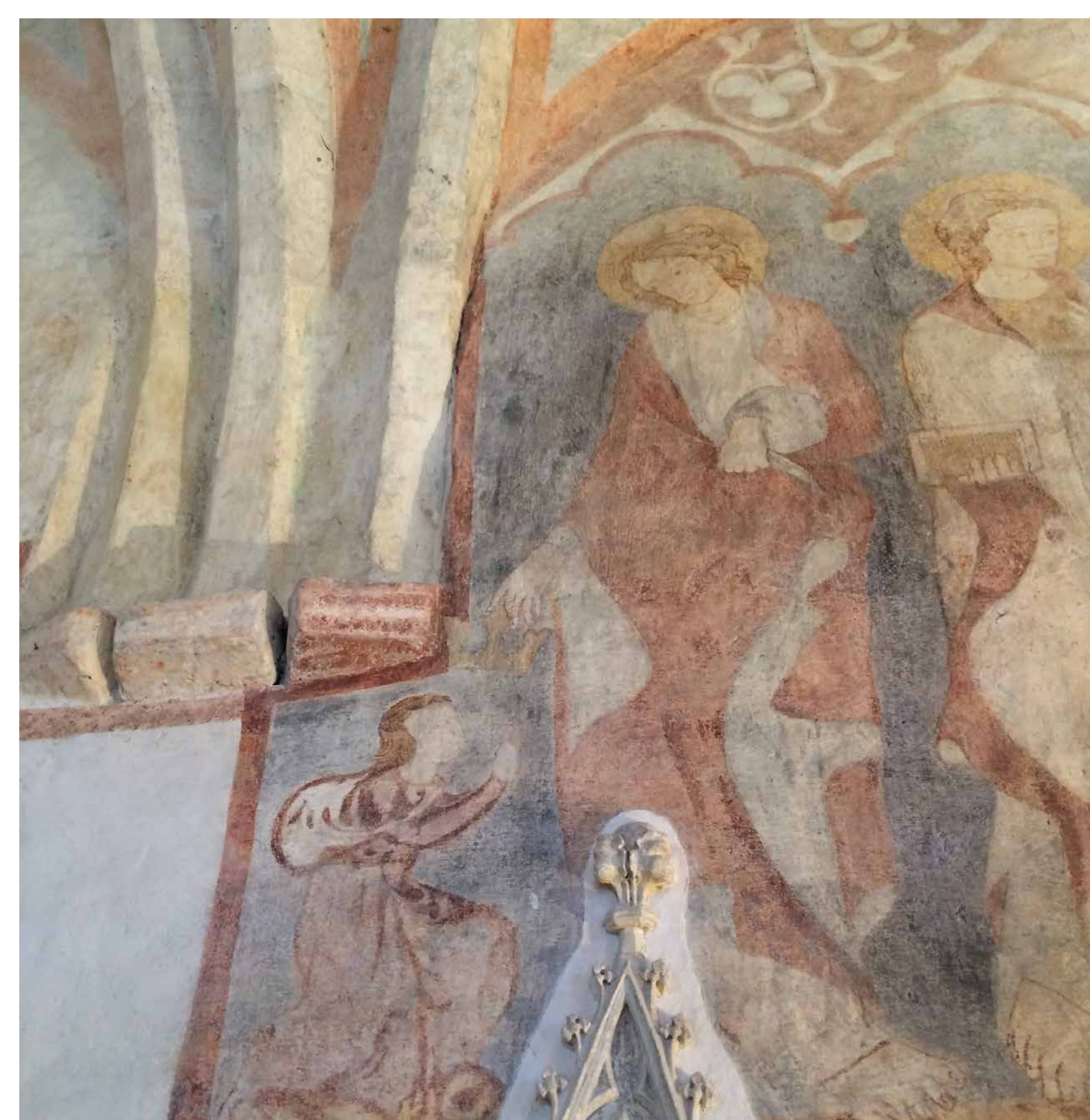
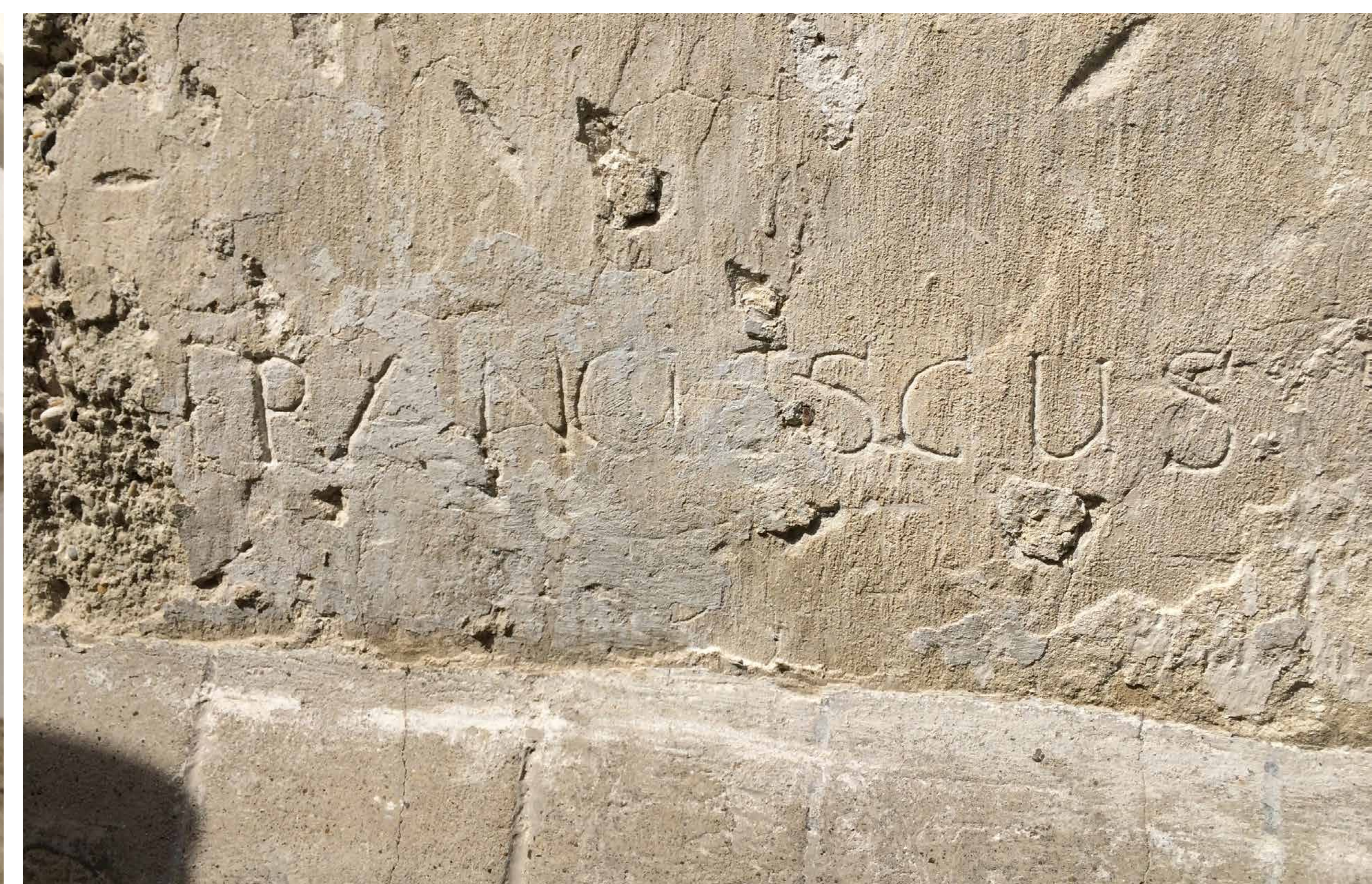

Az épület falfelületein kevés felirat és konkrét utalás található. A kutatásoknak köszönhetően jelenleg a következők láttak napvilágot:

- meghajló, batus férfi-alak, aki koronát kap az előtte magasodó apostoltól a szentély északi falán. A levéltári kutatások szerint III. Béla királyt ábrázolja a kép
- FRANCISCUS felirat a templom külső déli falán
- 1521-es évszám a szentély diadalívének külső oldalán
- a főhajó mennyezetének és díszítésének munkálatait megörökítő német nyelvű felirat a főhajó déli oldalfalán
- 1855 KF - A templom egyik padjába vésvé

Na múroch budovy je málo nápisov a konkrétnych odkazov. Vďaka výskumným prácam sa dodnes podarilo zviditeľniť tieto:

- sklonená, mužská postava, ktorá dostáva korunu od apoštolskej postavy na severnej stene svätyne. Podľa archívnych výskumov je na malbe zobrazený kráľ Belo III.
- nápis FRANCISCUS na južnej vonkajšej stene kostola
- rok 1521 na vonkajšej stene víťazného oblúka svätyne
- Nemecký nápis na južnej bočnej stene hlavnej lode, ktorý zachytáva práce na strope hlavnej lode a na jeho výzdobe
- nápis 1855 KF vyrytý na jednej z lavíc kostola

A TEMPLOM KÜLSŐ FELÚJÍTÁSÁT TÁMOGATTA:
Magyarország Kormánya
és Magyarország Emberi Erőforrások Minisztériuma,
Balog Zoltán miniszter.

OBNOVU KOSTOLA PODPORILI:
Vláda Maďarskej Republiky
a Ministerstvo Ľudských Zdrojov,
Balog Zoltán, minister.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

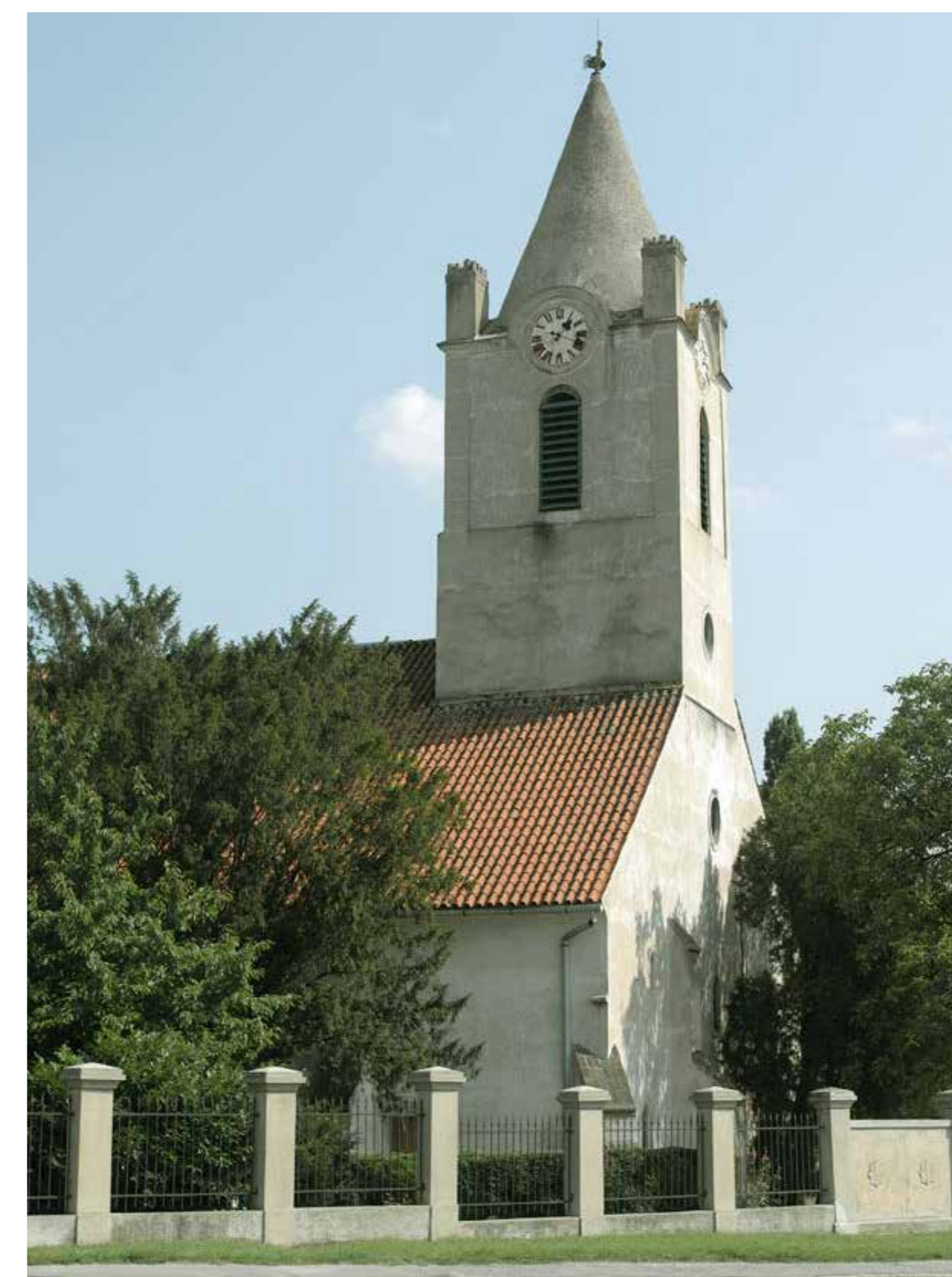
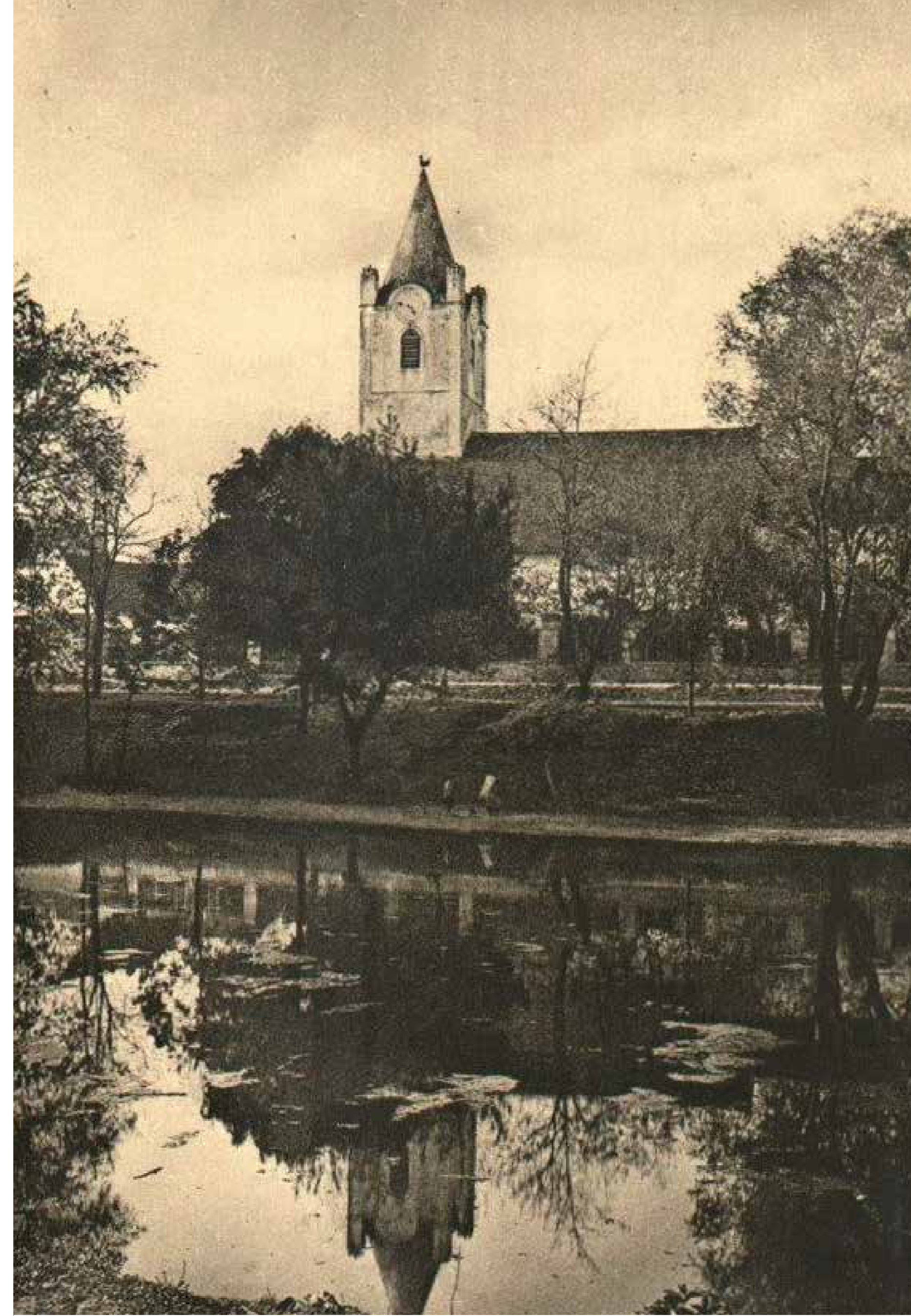
A SZIMPÓZIUMOT TÁMOGATTA / SYMPOZIUM PODPOROVAL

Somorjai Református Egyházközség
www.srek.sk

A somorjai református templom nemcsak Felső-Csallóköz kiemelkedő jelentőségű szakrális épülete, hanem rangjában a teljes kárpát-medencei keresztyénség egyik meghatározó műemléke. Önmagában bizonyítja a középkori magyar keresztyén kultúra magas színvonalát és európai tekintélyét.

Kostol v Šamoríne nie je len významným sakrálnym objektom Horného Žitného ostrova, ale aj dominantnou kresťanskou umeleckou pamiatkou v meradle celej Karpatskej kotliny. Sám osebe dokazuje vysokú úroveň a európsku vážnosť stredovekej maďarskej kresťanskej kultúry.

A TEMPLOM KÜLSŐ FELÚJTÁSÁT TÁMOGATTA:
Magyarország Kormánya
és Magyarország Emberi Erőforrások Minisztériuma,
Balog Zoltán miniszter.

OBNOVU KOSTOLA PODPORILI:
Vláda Maďarskej Republiky
a Ministerstvo Ľudských Zdrojov,
Balog Zoltán, minister.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

A SZIMPÓZIUMOT TÁMOGATTA / SYMPOZIUM PODPOROVAĽ

S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Az alkalom Sávóvia Kultúrális
Minisztériumának
támogatásával végezték munkát.

Somorjai Református Egyházközség
www.srek.sk

A templomtetőtereiben végzett kutatások nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy az épület folyamatos bővítésének fázisait pontosan meglehessen határozni. Valamint a bővítések következtében kialakult terek vizsgálata rengeteg információt szolgáltatott a templom egyéb funkcióiról, amelyek kiegészítették az egyházi szolgálatot. A dendrológiai - fa elemek történeti kutatása - vizsgálódás egyik eredménye, hogy a legkorábbi, máig aktív fa tartóelemeket a XII. században építették az épület tetőszerkezetébe.

Prieskumy vykonávané v podkrovných priestoroch kostola vo veľkej miere prispeli k tomu, že jednotlivé fázy postupného rozširovania budovy mohli byť presne stanovené. Prieskumy priestorov vytvorených v rámci jednotlivých etáp rozširovania objektu poskytovali tiež množstvo informácií o ostatných funkciách kostola, ktoré dopĺňovali služby cirkvi. Jedným z výsledkov dendrológických výskumov pôvodných drevených častí budovy je, že najstaršie dodnes aktívne drevené nosné konštrukcie boli do podkrovných priestorov vstavané v priebehu XII. storočia.

A TEMPLOM KÜLSŐ FELÚJTÁSÁT TÁMOGATTA:
Magyarország Kormánya
és Magyarország Emberi Erőforrások Minisztériuma,
Balog Zoltán miniszter.

OBNOVU KOSTOLA PODPORILI:
Vláda Maďarskej Republiky
a Ministerstvo Ľudských Zdrojov,
Balog Zoltán, minister.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

A SZIMPÓZIUMOT TÁMOGATTA / SYMPOZIUM PODPOROVAL

Somorjai Református Egyházközség
www.srek.sk